CUMHURİYET SPORUNUN ZAFER ABİDELERİ

ŞAMPİYON PORTRELERİ

KEMAL ATEŞ

ÖTÜKEN

ÖTÜKEN

/ otukennesriyat

YAYIN NU: 2017
KÜLTÜR SERİSİ: 1094

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NU: 49269

ISBN: 978-625-408-591-8

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
Istiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50

Genel Müdür: Ertuğrul Alpay

Genel Yayın Yönetmeni: Göktürk Ömer Çakır

Editör: Oğuzhan Murat Öztürk

Düzelti: Mehmet Büyük

Kapak Tasarımı: Ceyhun Durmaz

Dizgi-Tertip: Ötüken

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: Çınar Matbaacılık ve Yayın Sanayii Ticaret Ltd Şti
Yüzyıl Mah. Matbaacılar Cad. Ata Han Nu: 34 K: 5
Bağcılar-İstanbul
Tel: (0212) 628 96 00
Sertifika Nu: 45103

İstanbul- 2023

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Kemal Ateş: 1947 yılında Kırşehir-Kaman'da doğdu. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü bitirdi. Başta DTCF, İLEF, SBF olmak üzere Ankara Üniversitesi'nin çeşitli fakültelerinde öğretim görevlisi olarak görev yaptı; Türk Dili, Çocuk Edebiyatı dersleri verdi. Aynı üniversitede doktorasını yaptı. *Varlık*, *Türk Dili*, *Virgül*, *Hürriyet Gösteri, Sincan İstasyonu* gibi dergilerde ve çeşitli gazetelerde yazılar yazdı. *Çürük Kapı*, *Toprak Kovgunları*, *Veresiye Defteri*, *Bir Başka Şehir*, *Küskün Fotoğraflar*, *Bir Şarkıyı Dinlerken* gibi roman ve öyküleriyle Edebiyatçılar Derneği, TESK, Lions, PEN Yazarlar Derneği - Orhan Kemal ödüllerini kazandı. Edebiyat dünyasında özellikle gecekonduları içeriden gösteren yapıtlarıyla ilgi uyandırdı, eleştirmenler bu yapıtlarından övgüyle söz ettiler. Yetişkinler için yazdığı kitaplarının yanı sıra *Yitik Kuzular* adını verdiği romanını çocuklar için yazdı. Destek Yayınevi'nce yayımlanan *Neşter ve Madalya*'da Yaşar Doğu, Celal Atik, Gazanfer Bilge, Mustafa Dağıstanlı, Mithat Bayrak, İsmet Atlı gibi efsaneleşmiş şampiyonları konu aldı. Ağırlıklı olarak 1948 Londra ve 1960 Roma olimpiyatlarını anlattığı bu kitabı, edebiyatımızda modern güreşin yanı sıra olimpiyatları konu alan ilk romandır. Spor dünyasında da ilgiyle karşılanan *Neşter ve Madalya*'nın yayımlanmasından sonra Ateş, Türkiye Güreş Federasyonu Onur Kurulu'na seçilen, efsane şampiyonlarla bu kurulda görev yapan ilk edebiyatçı oldu. Ayrıca Türkiye Güreş Vakfına üye seçildi. Köy enstitülü şampiyon Ahmet Bilek'in yaşamını konu aldığı Sessiz Şampiyon (H2O Yay.) romanıyla enstitülerin bilinmeyen bir cephesini gün ışığına çıkardı.

İlk baskılarını *Cumhuriyet*'in yaptığı *Öğretemediğimiz Türkçe*, İmge Yayınlarından çıkan *Türkçem Mahzun Ben Mahzun*, *Dil Hurafeleri,* Bilgi Yayınevince basılan *Kendi Diliyle Kavrulmak* yazarın dil yanlışlarını, Türkçenin güncel sorunlarını ve Osmanlıca konusunu tartıştığı kitaplarındandır. Kısa bir süre Talim ve Terbiye Kurulu'nda üye olarak görev yapan Kemal Ateş, yirmi yıl yürüttüğü Ankara Üniversitesi Türk Dili Bölümü başkanlığından 2012 yılında emekli oldu.

İÇİNDEKİLER

Önsöz 9

Yaşar Erkan 13
Mersinli Ahmet 17
Yaşar Doğu 26
Celal Atik 39
Gazanfer Bilge 48
Nasuh Akar 53
Mehmet Oktav 58
Adil Candemir 61
Bayram Şit 68
Hamit Kaplan 77
Hüseyin Akbaş 85
Mithat Bayrak 91
Müzahir Sille 103
Tevfik Kış 115
Mustafa Dağıstanlı 125
Hasan Güngör 132
İsmet Atlı 144
İsmail Ogan 159
Ahmet Ayık 166
Mahmut Atalay 173
Yavuz Selekman 177
Sırrı Acar 182
Ahmet Bilek 186

Son Söz 205

ÖNSÖZ

Cumhuriyet'imizin 100. yılı…

Çağdaş uluslar düzeyine ulaşmak Cumhuriyet'in en büyük ereğiydi.

Çağdaşlaşmanın, çağdaş uygarlığın önemli ölçütlerindendir spor.

Sporda Cumhuriyet'le gelen başarıları yüzüncü yılda hatırlamamak elbette olmazdı. Bu dönemde çok uzun yıllar güreş yüzümüzü ağartan nerdeyse tek spor dalı oldu. Olimpiyat ve dünya şampiyonluğu gibi büyük başarıları yalnızca ata sporumuz güreşte elde edebildik. Şampiyonluk kürsülerine uzun yıllar yalnız güreşçilerimiz çıkabildiler. Onların hemen hepsi güreş geleneğini iyi bilen yoksul köy çocuklarıydılar. Belki de bu yüzden başarıları tam anlaşılamadı, onlara gereken ilgiyi, vefayı göstermedik. Efsaneleşmiş şampiyonlarımız büyük yayınevlerimizin, yazarlarımızın ilgisini çekmedi, haklarında yazınsal değeri olan tek bir kitap yazılmadı. Hayatları, başarıları sanat dünyasının ilgisini çekmedi.

Yüzüncü yılda da bu sessizliğin, ilgisizliğin süreceğini tahmin edebiliyorum. Çünkü ata sporumuz aydınlarımızca yazık ki bugün tepeden bakılan bir spor, ayrıca Cumhuriyet aydınlığını hâlâ içine sindirememiş olanlar, bu dönemdeki kazanımlarımızı görmek istemeyenler az değil. İşte bu nedenlerle biliyorum, Cumhuriyet abideleri gene görmezden gelinecek.

Cumhuriyet Sporunun Zafer Abideleri'nde ele aldığımız dönem Türk güreşinin "altın yılları" diye anılır. Çalış-

mamı bu dönemle sınırladım. Nerdeyse Türklerin tarihi kadar eskilere giden güreş geleneğinin ayağa kalkmasında, "Türk gibi kuvvetli" sözünün dünyaya yeniden hatırlatılmasında Cumhuriyet yönetiminin elbette payı büyük.

Öykülerini yazdığımız şampiyonlar yokluklar, yoksulluklar içinden geldiler.

O yıllardaki olanaksızlıklar, altyapı eksikliği şu özlü sözle anlatılır:

At var, meydan yok!..

Gazino, sinema sahnelerinde, mescit altlarında güreşler yapılıyordu. Spor salonları yoktu…

İşte bu koşullarda ulusun başına Atatürk gibi bir önder geçti. Onun güreş sevgisini anlatan sayısız yazılar okuduk, anılar dinledik. Yalnız seyretmeyi değil, güreş tutmayı da severdi Ata'mız. O yıllarda yaşamış ünlü pehlivanların nerdeyse hepsinin Atatürk'le ilgili anıları var. 1936 yılında Yaşar Erkan'ın Berlin Olimpiyatlarında şampiyon olduğu haberini duyduğu gün, Atatürk'ün ömründe yaşadığı en mutlu gün olarak anlatılır. Gazi'nin emriyle sporu örgütleyen yeni kurumlar, kulüpler kuruldu. Cumhuriyet yönetimi sporda geriliğin, geri kalmışlığın önemli bir işareti olduğunu biliyordu. Bu yıllarda yabancı uzmanlar, antrenörler çağrıldı. Batı ülkelerindeki beden eğitimi yöntemlerini öğrenmeleri için yurtdışına öğrenciler gönderildi. Yabancılarla spor karşılaşmalarına önem verildi, başta güreş olmak üzere sporcularımızın deneyim kazanmaları sağlandı. Çayırlarda güreşe başlayan köy çocuklarını kulüplere kazandırıp modern güreşi öğretmenin yolları arandı. Bu konuda kulüplerin yanı sıra ordudan da yararlanıldı. Güreşe karakucakla başlayan çoğu şampiyonumuzun minder güreşine askerlik yıllarında başladığını biliyoruz.

Dünyada Muhammed Ali Clay, Emil Zatopek gibi sporcular hakkında yazınsal değeri olan önemli kitaplar yazılırken, bizim en az onlar kadar başarılı olan Yaşar Do-

ğu'larımıza, Celal Atik'lerimize büyük yayınevlerimiz, yazarlarımız ilgisiz kaldılar.

Biz bir süreden beri karınca kaderince bu boşluğu doldurmaya çalışıyoruz.

Neşter ve Madalya, ardından *Sessiz Şampiyon* adını verdiğim romanlarımdan sonra elinizdeki kitapla çalışmalarım bir üçlü olarak tamamlandı.

Hem ata sporumuz güreş, hem de Cumhuriyet'le ilgili aynı duyarlılığı taşıdığımız Ötüken Neşriyat'a kitaplarıma gösterdikleri ilgiden dolayı teşekkür ediyorum. Yapıtlarımı sizlere olabildiğince kusursuz bir biçimde sunma çabamızda çok yardımını gördüğüm, ayrıca güreş sevgisine hayran kaldığım değerli editörümüz Oğuzhan Murat Öztürk'e teşekkürlerimi burada yazmadan geçemeyeceğim.

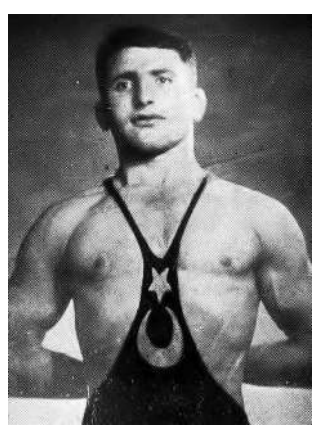
Cumhuriyet'imizin daha nice yüzüncü yılları kutlanacak, nice zafer abideleri ortaya çıkacak, buna inanıyorum.

Kemal Ateş

İlk Altın Adamımız
YAŞAR ERKAN

Türk sporcularının olimpiyat oyunlarıyla tanışması 1908 yılına değin gider. Tarihe geçecek ilk başarılar ise 1936 Berlin Olimpiyatları'yla geldi. 1936 yılının ağustosunda radyo başında toplanan milyonlar, önce güreşçimiz Ahmet Kireççi'nin üçüncülük haberiyle sokaklara döküldü, ardından daha büyük bir başarı, Yaşar Erkan'ın grekoromende birincilik kürsüsüne çıkması milyonları coşturdu, sevince boğdu. Halkı sokaklara döken ilk büyük ulusal başarımızdı bunlar, Mersinli Ahmet, Yaşar Erkan Cumhuriyet sporunun ilk göz ağrıları oldular… 1936 Berlin Olimpiyatları spor tarihimizde bir dönüm noktasıdır, İstiklal Marşı'mızın yurtdışında ilk kez milyonlar önünde söylenmesi herkese gurur verdi, ömrünün son günlerinde en çok da Mehmet Akif yaşadı bu gururu. Hitler'in huzurunda kazanılan bu başarıdan Atatürk de büyük bir mutluluk duydu, güreşçimizi şu telgrafla kutladı:

"Kendin küçüksün amma, memleket için çok büyük bir iş yaptın! Artık ismin Türk spor tarihine geçti. Çok yaşa, Yaşar!"

Yaşar Erkan ay yıldızlı mayoyla

Cumhuriyet Sporunun İlk Göz Ağrıları
MERSİNLİ AHMET

Bölgesiyle, memleketiyle anılmak minderlerde sanırım bir tek ona yakıştı. Çukurova bölgesinde karakucak yaptığı yıllarda önce Sarı Oğlan, sonra Toros Kaplanı ve sonunda Mersinli Ahmet adıyla ünlendi. Soyadı Kireççi idi, İsmet Paşa'nın önerisiyle Mersinli olarak değiştirdi.

1914 yılında Mersin'de kireççilikle geçinen Mehmet Efendi'nin oğlu olarak dünyaya geldi.

Yazgısının değiştiği yıl 1928… Mersin'in Kiremithane semtinde çıkan bir yangının alevleriyle sanki Ahmet'in yazgısı yeniden yazıldı. Yangını söndürdükten sonra dönüş yolunda İtfaiye Komutanı Lütfi Bey'in gözleri, önündeki fırının merdivenlerini kocaman un çuvallarıyla inip çıkan bir gence takıldı. O yaşta bir yeniyetme, bir çocuk değil de, bir Herkül görüyordu sanki. Kocaman un çuvallarını ıh demeden yükleniyor, hamurhane merdivenlerini neşe içinde inip çıkıyordu. Bu üstü başı perişan çocuk, sırtındaki ağır yükten ezilmek şöyle dursun keyif duyuyordu. İtfaiye Komutanı bir süre gözlerini gençten alamadı, arabayı durdurup yanına yaklaştı. Adını, yaşını öğrendikten sonra ona iyi bir sporcu olabileceğini söyledi. Bir

Mersinli ulusal mayoyla

Cumhuriyet Sporunun İlk Göz Ağrıları
NASUH AKAR

Büyük bir Belçika uçağıyla Londra Havaalanına inen güreşçilerimiz çok heyecanlıydılar.

Beden Terbiyesi Genel Müdürü Vildan Aşir Savaşır, kafile başkanı Vehbi Emre en önde, uçağın merdivenlerinden indiklerinde, Olimpiyat Tertip Komitesi'nden yedi sekiz kişilik bir grup onlara yaklaştı, kendilerini tanıtıp el sıkıştıktan sonra Türk bayrağı çekilmiş arabalarla kafilemizi Londra'ya 30 km. uzaklıktaki Uxbridge Olimpiyat Kampı'na götürdüler. Buradan kentle ulaşım, güreşçilerimizin "yeraltı treni" dedikleri metroyla sağlanıyordu. Kamp ana baba günüydü, dünyanın her yanından akın akın sporcu geliyordu. Türk sporcular arasında futbolcular, eskrimciler, atletler, biniciler de vardı, sayıları epeyce kalabalıktı.

Nasuh Akar ulusal mayoyla.

Londra ve çevresindeki otellerde, pansiyonlarda yer bulmak olası değildi, çeşitli Avrupa ülkelerinden iki yüz bine yakın insan olimpiyatları izlemek üzere İngiltere'ye gelmişti.

Sovyetlerin 14. Olimpiyatlara katılmayacakları haberi, güreşçilerimiz arasında ayrı

Cumhuriyet Sporunun İlk Göz Ağrıları
MEHMET OKTAV

Yirmi yedi kardeşi olduğu onun yaşamöyküsünde beni en şaşırtan bilgilerdendir. Oğlu Atilla anlatınca inanamadım, iki kadından dünyaya geldiklerini de öğrendim. Rize kökenli bu kalabalık aile Anadolu'da değil, İstanbul'da yaşıyordu. Mehmet Oktav, 1917 yılında Kasımpaşa'da doğdu, yirmi yedi çocuk arasında boğuşa boğuşa büyüdü. 1935 yılında Kasımpaşa Kulübünde spora önce futbolla başladı, sonra güreşe geçti. 1938 yılında Türkiye şampiyonu oldu.

Grekoromen Anadolu'da başlangıçta ilgi görmedi, Türklerin uzun süre ısınamadığı bu stile İstanbullu kulüpler öncülük ettiler. Beşiktaş Kulübünün ve Cumhuriyet'ten sonra kurulan Güreş Federasyonunun ilk başkanı Ahmet Fetgeri'nin emekleri geliyor önce aklımıza. Sonra Anadolu Kulübünün, daha sonra Haliç Kulübünün bu sporun gelişmesindeki katkıları az değildi. Haliç sonradan Anadolu Güreş Kulübüyle birleşerek Kumkapı adını aldı. İstanbul Güreş İhtisas Kulübü bu kulübün devamıdır. Gazanfer Bilge'nin, Meh-

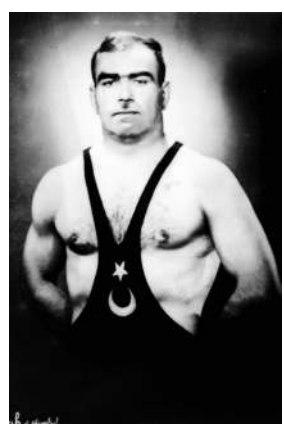

Mehmet Oktav ulusal mayoyla…

Cumhuriyet Sporunun İlk Göz Ağrıları
ADİL CANDEMİR

Adil Candemir'in oğlu Cihan Candemir'i geç tanıdım, şampiyonları anlattığım ikinci romanım *Sessiz Şampiyon* yayınlandıktan sonra buldu beni, babasının anılarından yararlanarak yazdığı büyükçe bir dosya getirdi. Ayrıca bir dönemde ulusal takımın değişmez ağır sıkleti Hamit Kaplan'ın Adil Candemir'e yazdığı mektuplar da keşke daha önce okusaydım dediğim belgelerdendi… Bu belgelerle birlikte, babası unutulmasın diye çaba gösteren hayırlı bir evlat tanımış oldum.

Adil Candemir Hoca'mızla Maltepe'deki salonumuzda az karşılaşıyorduk. O yıllarda Çorum'daydı, zaman zaman geliyordu Ankara'ya. Bu gelişleri onun ustası olduğu oyunları öğrenmemiz için bir fırsat oluyordu. Çevresindeki meraklı halka içinde sırtımda mayomla ben de yerimi alıyordum.

Adil Candemir ulusal mayoyla…

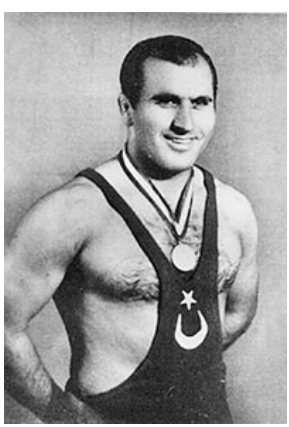
Balık Yemeyen Bir Kuşak

Hocamızın doğum tarihi internette yanlış yazılmış. 1909 yılında Amasya'nın Hamamözü köyünde dünyaya geldiği yazılı bana verilen dosyada. Hamamözü yurtlarından sürülen Çer-

Gücünü Yüreğinden Alan Yiğit!..

BAYRAM ŞİT

Emine Kadın beşinci çocuğunu doğurmak üzereydi, üç yaşındaki Bayram annesi rahat doğum yapsın diye Akşar köyünden iki saat ötedeki Hacıkurtlar köyüne bir akrabaya gönderilmişti. Kendilerine emanet edilen çocuğun kaybolduğunu ev halkı öğleye doğru fark etti. Başta Ayşe Kadın, en çok da kadınlar feryat figan bağırıp çağırmaya başladılar. Uzak yakın bütün komşulara, derelere, tepelere, kör kuyulara, ağaç kovuklarına dek bakıldı, hiçbir yerde yok!.. Ahırlara, ağıllara girip çıktılar. Nereye gider bu çocuk? Kör kuyulara mı düştü, çay sularına mı kapıldı? Daha ne kötülükler, neler neler geliyor akla… Ağıtlar, dualar birbirine karışırken akşam oldu. Son umut, Hacıkurtlar köyünden Akşar'a giden patikayı aramakla görevli Ahmet ve arkadaşlarına kalmıştı. Bu grup yol boyunca dereleri, tepeleri arayarak Akşar köyüne geldiler, Emine Kadın'ın kapısına dayandılar. Yeni doğum yapmış kadına "Çocuğun kayboldu, emanete sahip çıkamadık!" demek kolay mı? Delikanlıların en büyüğü Ahmet, "Varsa birez mısır almeye geldiydim" bahanesiyle bir başına içeri girdi.

Bayram Şit ulusal mayoyla…

Güreşin Paganini'si
HÜSEYİN AKBAŞ

Hüseyin Akbaş'ı da Maltepe'deki salonumuzda tanıdım. Aynı mindere ter döktük, aynı soyunma odalarında soyunduk. O büyük bir şampiyondu, biz ise onun gibi şampiyon olma düşleri kuran acemilerdik.

Sağ ayağı diye yazar kimi yazarlar, sol ayağı sakattı aslında. Yürürken sol bacağını biraz yana açarak fırlatırcasına öne doğru atardı. Bu yüzden sanırım askerlik de yapmamıştı. Hep daha uzun attığı sol ayağı, minderde de önde dururdu. Sanki güreş rakiple bu ayak arasında geçecektir. Karşısındaki kim bilir kaç kez sıkılanmıştır bu ayağı tutmaması için. Bütün başarısını, güreşinin özelliğini, o eşsiz tekniğini, stilini bu sakat bacağa borçluydu. Nasıl kırıldığının öyküsünü de dinledim yakın arkadaşlarından. Akbaş'ı şampiyonluklara götüren o bacak, bir değil, iki kez kırılmış hem de… Kısaca birini anlatayım size. Dağdan kesip aşağı doğru yuvarladıkları bir tomruğu ayağıyla durdurmak isterken kırmış.

Hüseyin Akbaş

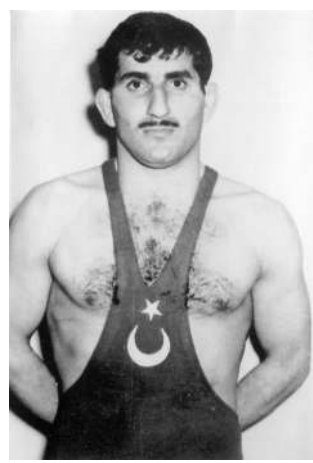
O da bir köy çocuğu. Tokat'ın Almus kasabasının Muhat köyünde 1933 yılında Kafkas kökenli bir ailede dünyaya

Bu Oğlan Ne Zaman Güreşe Gitti!..
MİTHAT BAYRAK

Mithat Bayrak'ın ilginç bir başarı çizgisi var. Türk güreşi için daha önemsiz görülen, örneğin Akdeniz Oyunlarında, Balkan Şampiyonalarında birincilik kürsüsüne ulaşamadı, daha alt sıralarda yer aldı, ancak sporda en zor olanı başardı, iki kez olimpiyat şampiyonu oldu. Dünya birinciliği de yok, sanki olimpiyatlar için yaratılmış bir güreşçi, olimpiyat kürsülerinin en üst basamağı için yaratılmış.

Şampiyonları anlattığım iki romanımın araştırmalarına 2010'lu yıllarda başladım, bu çalışmalarım sırasında kendisini Almanya'dan aradım, birkaç telefon görüşmemizin ardından iki de mektubunu aldım.

"1929 yılı Geyve kazası Doğançay nahiyesinde doğdum." diye başlıyor mektuplarından biri. Dedesi Rus işgalinden sonra Rize'yi terk etmiş, Geyve taraflarına gelerek Doğançay nahiyesine yerleşmiş. Babası Süleyman, anası Halime Hanım. Yedi kardeşin en küçüğüydü, kalabalık bir ailede büyüdü. İlkokulu ve ortaokulu Adapazarı'nda okudu. İstiklal Savaşı gazisi baba, kereste tüccarıydı.

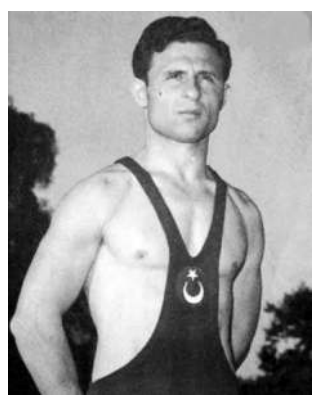
Mithat Bayrak ulusal mayoyla.

İtalyan Tıbbını da Yenen Şampiyon!..
MÜZAHİR SİLLE

Roma'da bazı sorunlar, aksilikler birbirini kovaladı. Yöneticiler rahat bir soluk alamadılar.

Yinelenen seçmeler ve son andaki takım değişikliği yüzünden adı zamanında Olimpiyat Komitesi'ne bildirilemeyen 68 kilo serbestte Osman Kambur, Hayrullah Şahin adıyla; 57 kilo grekoromende Sadrettin Özden de, Yaşar Yılmaz adıyla çıkacaklardı mindere. Bu sorun ancak böyle çözülürken, iki gün önce Müzahir Sille karnına giren solutmaz bir ağrıyla hastaneye kaldırılmış, kolunda serum, karnında buz torbalarıyla yatıyordu. İtalyan doktorlar apandisit tanısı koymuşlardı. Müzahir, güreşebilecek miydi acaba? Güreşçimiz ya zorla da olsa hastaneden mindere götürülecek, ya da Olimpiyat Komitesi'yle görüşülüp Türkiye'den başka biri getirilecekti.

Vehbi Emre, Celal Atik, Yaşar Doğu, Doktor Sermet Akgün, Roma'da Türk ekibine tahsis edilen AM 1157 plakalı üstü açık ciple bu olasılıkları konuşarak Salvatore Mundi Kliniğine geldiler. Beden Terbiyesi Genel Müdürü Hüsamettin Güreli Paşa, olaya asker sertliğiyle yaklaşıyor;

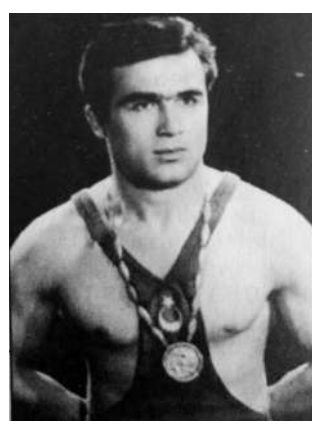

M. Sille ulusal mayoyla.

Babasından Hiç Aferin Almamış Çocuk
TEVFİK KIŞ

Pelitçik, Çorum/Kargı'nın Kastamonu sınırına yakın, adını pelit ağaçlarından almış; diğer Çorum köylerine göre çıplak tepeleri, kıraç yerleri, boz toprağı daha az; çamlar, palamutlar içinde şirin bir dağ köyü… Ağaçsız açık yerlerde, tepelerin, yarların altındaki düzlüklerde yemyeşil çeltik tarlaları uzanır. Pelitçikliler, odun, kereste işleriyle, hayvancılıkla, daha çok da çeltikle uğraşırlar.

Arkasından yükselen toz bulutlarının içinde bir görünüp bir kaybolan cip, köyün altındaki manda sürüsünü yavaşlayarak geçtikten sonra, sağdan soldan ok gibi fırlayan köpeklerle, çocuklarla ve kendi kaldırdığı toz bulutuyla yarışırcasına girdi köye. Köylülerin kimi odun kestiği baltayı bıraktı, kimi arabasını kağnısını durdurdu, kimi bahçe işlerini bırakıp çitlerden atlayarak merak içinde cipe yaklaştılar. 1954 seçimleri birkaç ay önce bitmişti, köyün temiz havasına böyle benzin kokuları getiren araçlar çok az gelirdi buralara.

Tevfik Kış ulusal mayoyla.

Direksiyondaki adam öndeki köylülere; "İmamgilin Tevfik nerede oturuyor?" diye sordu. "Tee, şurda" diye Tev-

Yenilmezliğin Adı
MUSTAFA DAĞISTANLI

Köy çocuklarının genellikle iki doğum tarihi vardır; nüfusta kayıtlı olduğu resmi doğum tarihi dışında bir de "anayaşım" dedikleri gerçek doğum yılından söz ederler. Bir söyleşimizde Dağıstanlı kimliğini de göstererek iki tarih verdi bize: Nüfusta 1931, ancak gerçek doğum yılı 1932… Ataları Kafkasya'dan Samsun'a gelmiş Avar Türklerinden. Ruslarla uzun süren savaşların ardından 1880'li yıllarda Türkiye'ye sürgün gelen göçmenleri bekleyen başka cepheler, başka savaşlar da vardı; Yemen'de, Çanakkale'de, Sarıkamış'ta can vermeye devam ettiler… Dağıstanlı'nın babasının babası Yemen'de şehit düşmüş.

Mustafa, Çarşamba'nın Söğütpınar köyünde doğdu, Mehmet ve Hacer çiftinin dört kızdan sonra dünyaya gelen ilk erkek evladı. Ailede babasız büyümek bir yazgıydı sanki ya da o yılların bir gerçeği. Mehmet Ağa, av meraklısıymış, bir dağ gölünde suya düşmüş, boğulmamış ama yakalandığı zatürreden sonra altı çocuğu yetim kalmış.

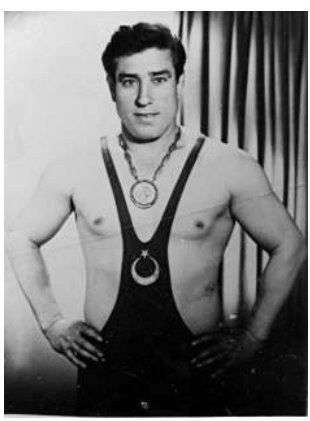
Mustafa Dağıstanlı şampiyonluk kürsüsünde

Çocukluğu kalabalık bir aile içinde günde otuz kez suya girdiği Yeşilırmak ke-

Aynı Köyden İkinci Olimpiyat Şampiyonu
HASAN GÜNGÖR

Arkadaşını söyle sana kim olduğunu söyleyeyim… Atalardan kalan ünlü bir sözdür bu. Güreş kamplarındaki oda arkadaşları rastgele seçilmez, huyu, kişiliği birbirine yakın olanlar aynı odaya verilirler. Böyle de olması gerekir… Örneğin çok hareketli olanlar, sululuğu sevenler ağırbaşlı birinin yanına verilmez.

Hasan Güngör, Roma'da Öğretmen Ahmet Bilek'le aynı odayı paylaşmıştı. Denizli'deki evinde yaptığım uzun görüşmemizde kendisiyle birlikte oda arkadaşı Ahmet Bilek'i de anlattı bize. Ahmet Bilek'i tanıyanlar beyefendi, zarif, kibar sözleriyle anlatırlar hep; sonra sessiz, sakin diye de devam ederler. Hasan Güngör'e oda arkadaşı olarak Roma'da güreşimizin en beyefendisi verilmiş. Demek ki pehlivanımız, Ahmet Bilek'in duyarlığına, kibarlığına, sakinliğine uyacak, onu üzmeyecek biri. Birkaç maçını izledim Hasan Güngör'ün, galibiyetlerini gördüm genellikle, bir kez de yenildiğine tanık oldum. Yense de yenilse de, bütün maçlarında beyefendiydi. Kırk yılda bir aldığı yenilgide ne hırçınlaşır ne

Hasan Güngör ulusal mayoyla.

Minderlerin Sevilen Ağabeyi
MAHMUT ATALAY

Bana gençliğimin güzel yıllarını hatırlatanlardan biri de odur.

Maltepe'de, Gölbaşı Sinemasının altındaki salonda tanıdığım şampiyonlardandı Mahmut Atalay. O salonun uzun merdivenlerinden hep söz ederim ya... Ruh halimize göre kâh uzayan, kâh kısalan merdivenlerden… Hiç ayrılmadığı iki arkadaşı, Tevfik Kış ve Ahmet Ayık gibi iki şampiyonla birlikte gelip giderdi. Gölbaşı Sinemasının altındaki salonumuz öyle bir yerdi ki; ayrıca o dönem öyle bir dönemdi ki, şampiyon güreşçiler öbek öbek idi. Türk güreşinin altın yılları eski parıltısında olmasa da, henüz bitmemişti. Bu salonda bazen üç dört dünya şampiyonunu, bazen yedi, sekiz, on dünya şampiyonunu bir arada görme olanağınız vardı. Hocalarımızı da biliyorsunuz, büyük şampiyonlar… Celal Atik, Adil Candemir, Bayram Şit, sonra Mustafa Dağıstanlı…

Mahmut Atalay ulusal mayoyla.

Kimileri, "güreşçi domates, patates, pamuk değil, her yerde yetişir" dese de, sanki pehlivan yetiştiren yerler, topraklar ayrıydı ülkemizde. Samsun, Denizli, Maraş,

Büyük Bir Güreş Ustası
SIRRI ACAR

Sırrı Acar'ı da Maltepe'deki salonumuzda tanıdım.

Onunla da aynı mindere ter döktük, aynı soyunma odalarında soyunduk.

1943 yılında Yalova/Termal'de dünyaya geldi. Batum'dan gelmiş, Gürcü kökenli bir ailenin çocuğuydu. İstanbul'da güreşiyordu. 1963'te, benim güreşe başladığım yıllarda Ankara'ya askerlik görevi için gelmişti. Er kıyafetiyle Muhafız Alayı güreşçileri arasında görüyorduk. Rakiplerinden epeyce gençti, ama yaşı tahmin edilemez bir genç. Yirmi de diyebilirsiniz, otuz beş de… Tanıdığım en kalın bacaklı güreşçi oydu. Boyu 1.70. Arada bir sıklet değiştirse de, genellikle 78 kiloda güreşti. Kolları, bacakları epeyce kalın, kumral saçlı, pembe yanaklı, güzel bir genç. Fazla kilo derdi olmadı, zayıflamadan, aç susuz kalmadan, pembe yüzü solmadan, maçlarına antrenmanlarındaki kilosuyla çıkıyordu.

Sırrı Acar ulusal mayoyla.

Güreşe nasıl başladığını kendisinden dinledim. Sekiz çocuklu kalabalık bir ailede büyümüş. Günleri boğuşarak geçiyor. O gücü nereden almıştı, en çok bunu merek ediyorum.

Minderlerin İlk Şampiyon Öğretmeni
AHMET BİLEK

Ahmet Bilek'in öyküsünü en sona bıraktım.

En çok onu yazarken duygulandığımı söylemeliyim.

Ahmet Bilek ile ilgili bir roman, ayrıca yakında yayınlanacak olan bir de öykü yazdım.

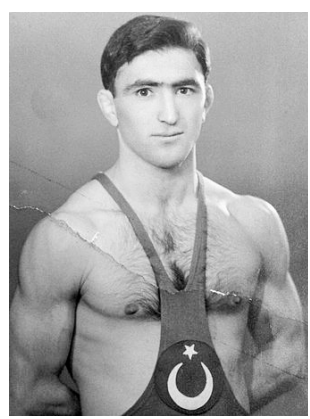
Sessiz Şampiyon'da çocukluğundan başlayarak bütün yaşamını, minderlerdeki başarısını ve trajik ölümünü çok ayrıntılı anlattım.

***

Yaşamını araştırmak için uzun yolculuklara çıktım.

Bu portreler kitabına uygun olarak burada Ahmet Bilek'i daha kısa anlatacağım.

Almanya'ya 1992 yılındaydı ilk yolculuğum, ilk kez uçağa biniyordum. Yanımdaki yolcunun, "Yahu bu uçak benim Cetta'ya benziyor!" diye laf atmasından bile tedirgin olmuştum.

A. Bilek ulusal mayoyla.

İlk kez uçağa binen birinin yanında kötü bir şakaydı.

Bu üçüncü Almanya yolculuğum köy enstitülerinden yetişmiş bir olimpiyat şampiyonunun izlerini sürmek için... Ahmet Bilek gençliğimi hatırlatır bana, gençliğimin